

Dne 28. junija 1940. je v Ljubljani umrl eden najpodjetnejših slovenskih obrtnikov, lastnik podjetja za kolesa, motorje, otroške vozičke in pnevmatiko, France Batjel. Ko je leta 1935. praznoval svojo 60letnico,

je izdal in svojim odjemalcem, poslovnim znancem, prijateljem, tovarišem in rojakom poklonil lepo opremljeno knjižico šestdesetletnica Franceta Batjela, obrtnika, podjetnika in lastnika »Tribune«. Tu je sam izpovedal zgodbo o svojem življenju in borbah za poslovni uspeh in to zgodbo končal z zatrdilom, da ga še prav nič ne mika izpreči z delom in se umakniti v pokoj. Kolik ugled je pokojnik užival, dokazuje prav ta knjižica, kjer je natisnjenih tudi 20 strani čestitk, ki so mu jih za njegov življenjski praznik poslali njegovi prijatelji, goriški rojaki in obrtniška društva. Med njimi so takratni ban dr. Puc, dr. Fr. Windischer, dr. J. Pretnar, Andrej Gabršček in drugi.

Iz te knjižice posnamemo, da je bil pokojni Fr. Batjel rojen dne 27. marca 1875. na veliki petek v Vipavi. Njegov otroški drug je bil dr. Fr. Windischer. S 14 leti je odšel v Ljubljano in se učil pilarstva pri tvrdki Lerch. Njegov ideal je bil mehanik. Brez sredstev se je podal v Gradec in delal v tovarni koles Puch. Ko je dovršil učno dobo, je odšel v Egipt za sorodniki, a se kmalu razočaran vrnil v Gradec. Po očetovi smrti je odšel kot obrtniški vandrovec peš do Dunaja, kjer je dobil službo v tovarni koles ter šivalnih in pisalnih strojev.

Po 4 mescih se je vrnil domov v Vipavo, si uredil delavnico in začel izdelovati lopate, pile, svedre, kuhinjsko posodo, žage in drugo. Razočaran nad prvim zakonom je odšel v Ameriko, kjer je delal najprej v tovarni za železne hiše, nato je odšel v drugo, kjer so izdelovali parne kotle, poskušal še drugod in se nazadnje zopet razočaran vrnil v domovino. Nastanil se je v Gorici, kjer je ustanovil delavnico za kolesa in se 26 let star po smrti prve žene drugič oženil. Po-

zneje je odprl tudi gostilno »Pri kolesarju«. Konec vojne si je najel lokal na Starem trgu v Ljubljani. Tu je po likvidaciji svoje posesti v Gorici odprl trgovino in si uredil znano mehaniško delavnico, ki jo je vodil do prezgodnje smrti. Njeni izdelki so znani po vsej državi.

Batjel pa ni bil samo podjetnik, ampak tudi zaveden narodnjak, strokovni organizator in priljubljen družabnik. Deset let je bil načelnik Združenja kovinskih strok v Ljubljani; odbornik krajevnega odbora Združenih obrtniških organizacij v Ljubljani in odbornik Obrtniškega društva. Bil je tudi ustanovnik in prvi predsednik športnega kluba Primorja, ustanovnik kolesarskega in motociklističnega društva »Save«, so-ustanovitelj »Soče« itd.

O svojem podjetju v Ljubljani pripoveduje sam takole: »Opremil sem mehanično delavnico in jo razširil v dokaj čedno podjetje tako, da sem zaposlil lepo število delavcev. Moji izdelki so bili dovršeni v vseh ozirih, kajti moje geslo je bilo in je: točen in lep izdelek pa nizke cene. Le na ta način more obrtnik napredovati. Razumljivo, splošna kriza tudi meni ni prizanesla in danes se pač ne morem ponašati s tolikim številom delovnih moči, kakor sem jih imel pred leti. In koliko teh revnih pomočnikov je brez službe! Včasih so šli lahko po svetu, v vandrovski stan, danes so jim vsa pota zaprta. In to je bridko. Da, da. Včasih je bilo po mojih delavnicah živahno in veselo: kar mrgolelo je pridnih rok, vse je gibalo, a posla in naročil toliko, da smo morali delati celo preko delovnega časa. Res, šlo nam je od rok prav kot v Ameriki, bilo je dovolj dela, dovolj zaslužka in zadovoljstva. Ob moji 50letnici je moje podjetje cvetelo, kar priča število mojih delavcev, s katerimi sem se dal slikati. V teh desetih letih se je dokaj spremenila. Ko stopim v delavnice, me obide žalost ob pogledu na osamljene stroje, ko pa stopim v skladišča in trgovino, pa zopet ne morem biti vesel velike zaloge, a redkih odjemalcev. Učencev sem izučil do svoje šestdesetletnice 78. Mnogi izmed njih so danes samostojni mojstri, strojniki pri železnici, šoferji itd. Poleg stremljenj za procvit svojih obrtov sem se pa mnogo brigal in se še brigam za gospodarstvo, društveno in športno življenje in sem mu posvetil mnogo časa in dela. Moja edina želja je, da bi vsi ti naporji rodili obilo sadu splošnemu narodnemu blagru.«